

Voorwoord

Geachte lezer, gewaardeerde geïnteresseerde in ons Bavelse Kerkhof,

Een nieuwe nieuwsbrief over ons Kerkhof. Een plek waar we zo graag over schrijven. Omdat het een dof pareltje was. Een pareltje wat door de inzet van de vele vrijwilligers, donateurs en medewerkers van de gemeente Breda steeds meer is gaan blinken. Een parel is geworden in het midden van ons dorp.

Leest u vooral met genoegen en breng ons gerust een bezoek. Een historische rustplek in ons prachtige dorp.

Jac van Gils

Voorzitter Stichting Kerkhof Bavel

voorzitter@kerkhofbavel.nl

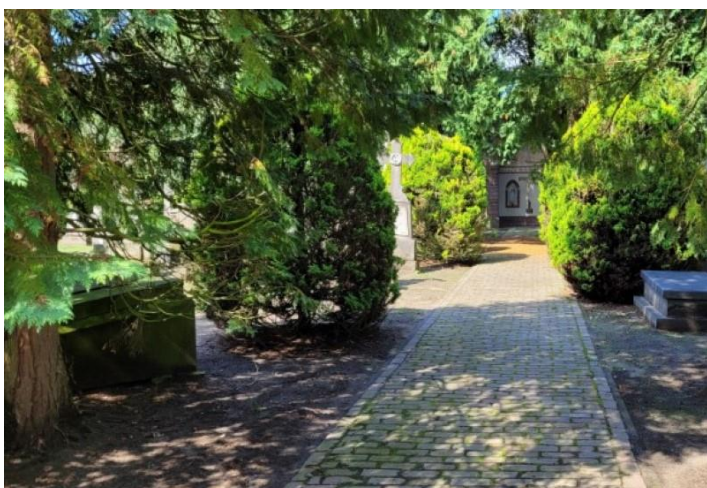
☎ 06-52883373

Open Monumentendag 2024 14 en 15 september

Kerkhof Bavel zet de poorten op die dagen van 11:00-17:00 uur weer wijd open.

U bent van harte uitgenodigd om te komen genieten van de stilte, te luisteren naar de verhalen, bijgepraat te worden over de plannen en wat er zoal bereikt is in de drie jaren dat we nu als stichting actief zijn. Maar natuurlijk zijn uw vragen ook van harte welkom.

Misschien brengt u wel iets mee voor ons. Een bidprentje waar we er nog een kleine vijftig van zoeken, oude foto's etc. Mogen we u, uw familie, kinderen verwelkomen?

Restauratie schansmuur

Zoals gemeld in Nieuwsbrief 12 is door een ongelukkige manoeuvre van een bestuurster van een personenauto, onze historische schansmuur (aan de Kerkstraat) behoorlijk beschadigd. In opdracht van de gemeente Breda zal herstel plaatsvinden. Vanwege drukte bij de aannemer zal dat mogelijk pas begin 2025 plaats kunnen vinden. Maar weet dus dat het op het netvlies staat, dat eraan 'gewerkt' wordt.

Nieuwe contactpersoon gemeente

Als stichting Kerkhof Bavel werken we nauw samen met de medewerkers van de gemeente Breda. Medewerkers van verschillende afdelingen met kennis van verschillende disciplines, zoals Groen, Bomen, Vastgoed, Erfgoed, Architectuur, Verlichting etc.

Om dat soepel te laten verlopen hebben we sinds kort een vast gemeentelijk aanspreekpunt: **Henk van der Corput**. De persoon die voor ons dorp ook de wijkmanager is. We zijn zeer content met deze aanstelling en met de daardoor soepelere samenwerking.

Nieuwe achterpoort

Nadat eerder al het gaaswerk langs ons Kerkhof aan de kant van Bastiaansen Damesmode, vervangen was door een prachtig stijlvol hekwerk, is nu ook de achteringang aangepakt.

Sinds enkele weken komt u langs achteren het Kerkhof op door een prachtige zwarte smeedijzeren poort. Afgesloten vanaf zonsondergang tot de volgende ochtend 09:00 uur. De rest van de dag is het steeds mooier wordende Kerkhof ook hierlangs vrijelijk te betreden.

Oude poort

Nieuwe poort

Restauratie beeld Heilige Brigida van Kildare

Met dank aan alle gulle gevers was het mogelijk om de restauratie van het Brigidabeeld te laten beginnen.

De eerste berichten zijn meer dan lovend. Met dank aan Jean-Paul Kerbusch zijn ontbrekende elementen teruggeplaatst, beschadigde onderdelen gerestaureerd en is het beeld grondig schoongemaakt. Als laatste stap zal het van een coating worden voorzien zodat het bestand is tegen de weersinvloeden op ons Kerkhof.

Dat is namelijk de locatie waar het gerestaureerde beeld (met dank aan schenker Parochiecentrum Bavel) zijn nieuwe plek zal krijgen.

Op de onthulling moet u nog wel even wachten. Die is voorzien op de naamdag van de Heilige Brigida van Kildare op 1 februari 2025.

Oh ja. De zoektocht naar een sokkel heeft, na een TIP, een onverwachte wending gekregen. De oude sokkel staat namelijk nog steeds bij de Brigidaschool (inmiddels De Tussendûr). We gaan in overleg met Gemeente en uitbater Harmonie St Caecilia of hij aan ons gegund wordt en vervolgens onderzoeken het met wat Bavelse mankracht lukt hem te verplaatsen.

Wordt vervolgd.

De oude sokkel

Het beeld in het atelier

Restauratie van graven

Zoals eerder gemeld heeft de Gemeente Breda een onderzoek uit laten voeren door Leon Bok (funerair deskundige) welke graven op ons Kerkhof historische dan wel cultureel waardevol zijn. Het onderzoek is in 2021 afgerond. Op basis van de rapportage heeft de Gemeente Breda een restaurateur onderzoek laten doen welke van de op de lijst van Leon Bok vermelde graven gerestaureerd moeten worden en wat de kosten daarvan zijn. Met die gegevens heeft de gemeente in nauwe samenspraak met onze stichting besloten om als eerste aan de slag te gaan met de drie graven waar 4 burgerslachtoffers te rusten zijn gelegd die bij en net na de bevrijding in Bavel omgekomen zijn. We zijn de gemeente hier zeer erkentelijk voor.

Het betreft de volgende graven:

- Bertus van Arendonk (grafnummer 443). Omgekomen door een Duitse V1
- Jan Bastiaansen en Corry Oomen (grafnummer 444). Omgekomen in een schuilkelder
- Piet Graumans (grafnummer 445) Omgekomen door een Duitse V1

Bertus van Arendonk

Jan Bastiaansen en Corry Oomen

Piet Graumans

We hebben diverse pogingen gedaan om in contact te komen met nabestaanden om hun toestemming te vragen voor de restauratie. Nog niet bij alle overledenen is dat gelukt. Kent u een naaste? Attendeer hen dan op onze oproep.

Ons streven is om tijdens de viering van “Bavel 80 jaar Bevrijd”, weekend van 26-27 oktober, de restauratie afgerond te hebben en een gedenkplaat bij hun graven te plaatsen.

Het vijfde Bavelse burgerslachtoffer is Kees Diepstraten (vader van de postbode). Op bevrijdingsdag op de Bolbergseweg geraakt door een granaatscherf en gestorven. Ondanks spoorwerk is het nog niet gelukt om zijn graf (waarschijnlijk ook op ons kerkhof) te lokaliseren.

Verhaal vrijwilliger

Elke nieuwsbrief willen wij u laten kennismaken met één van onze vrijwilligers. Na Cris, Toine, Gerard, Erwin, Hans, Peter, Frie en Ben is nu de beurt aan Henk van Gestel.

Ben je een echte Bavelaar, Henk?

Ja, ik ben geboren in Bavel en heb 22 jaar gewoond aan de Gilzeweg, 5 jaar in de Brigidastraat en daarna werd het de Lijndonkseweg, waar ik nog steeds woon.

Op het kerkhof zijn een tiental graven met jouw achternaam. Allemaal familie?

Ja. En schoonfamilie ligt er ook, overgrootouders en een oom van mijn vrouw Nancy.

Waarom zet jij je in voor het behoud van het kerkhof?

In mei 2021 hoorde ik van mijn vrouw Nancy (zij heeft namelijk wel Facebook 😊) van de ophanden zijnde oprichting van Stichting Kerkhof Bavel wat mij deed besluiten om eens te gaan luisteren op de eerst volgende vergadering. Het hoofddoel, het behoud van het "oude kerkhof", was toen al duidelijk en was voor mij de motivatie om aan te sluiten

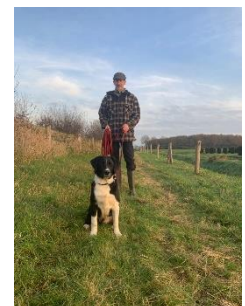
als vrijwilliger. Het kerkhof was voor mij geen onbekende plek omdat mijn moeder er diverse graven onderhield en ik als kind dan geregeld met haar mee ging om te helpen. Later kwam ik er nog maar een enkele keer maar toen het voor mijn moeder steeds zwaarder werd om het onderhoud te doen ben ik van lieverlee dat van haar over gaan nemen.

De gedachte dat het mogelijk zo ver zou komen dat het 'oude kerkhof' geruimd zou worden en daarmee toch ook een plek zou verdwijnen waar je terug kunt naar mensen die je dierbaar waren/zijn stak me en was en is een motivatie om me in te zetten voor het behoud ervan. Buiten de persoonlijke link met het kerkhof denk ik dat zowel de kerk als het kerkhof belangrijke elementen zijn van de geschiedenis van het dorp wat niet zo maar mag verdwijnen. Het doet me dan ook deugd dat steeds meer mensen dat inzien en zich er ook voor willen inzetten.

Het openen van de poort aan de Kerkstraat, na tientallen jaren gesloten te zijn geweest, en het vrij maken van de ingang, vind ik de grootste winst omdat het mensen uitnodigt om toch eens en kijkje te nemen en dan te ervaren dat het een mooie en unieke plek in ons dorp is die de moeite waard is. Ik vind het dan ook prachtig dat Peter van Engelen en Frie Marcelis er samen voor zorgen dat de poort elke dag weer geopend en gesloten wordt.

Het meeste van mijn tijd aan vrijwilligerswerk voor het kerkhof, is gaan zitten in de inventarisatie van alle graven, wat ik samen met Cris Schaap heb gedaan. Het was niet alleen nodig om inzicht te krijgen in de staat van het kerkhof maar zeker ook zeer leerzaam, vooral het bezoek van funerair erfgoed specialist Leon Bok heeft onze kennis van materialen, stijlen en de juiste terminologie vergroot.

Henk geeft het stokje door aan Jurgen van den Broek

Heeft u al gestemd?

Ook dit jaar doet Stichting Kerkhof Bavel mee aan de actie **Rabo Clubsupport**. Moet u uw stem nog uitbrengen? Wij hopen dat één van uw drie stemmen op ons valt.

Stichting Kerkhof Bavel

De stichting heeft ten doel: het fysiek en historisch behoud van het oude kerkhof van Bavel gelegen aan de Kerkstraat 1 te Bavel, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door middel van beschrijving van de geschiedenis van het kerkhof, het toegankelijk maken voor geïnteresseerden en het herstel en de conservatie van de graven.

Ons doel

Herstel en reiniging van een grafmonument dat onderdeel is van drie graven van burgerslachtoffers uit de oorlog. Dit graf zal, wegens de nog als goed betitelde staat, als enige van deze drie niet worden gerestaureerd / gereinigd door een erkend bedrijf.

Stichting Kerkhof Bavel vindt dat dit alsnog zou moeten gebeuren, en wil dit in eigen beheer laten verzorgen.

Wilt u ons op andere manieren helpen, steunen?

Kijk op onze website www.kerkhofbavel.nl, of mail ons: info@kerkhofbavel.nl.

Wij doen mee met
Rabo ClubSupport

Doe je ook mee?

Dat is goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving

de coöperatieve **Rabobank**

Omheining van het kerkhof door de eeuwen heen

Vier eeuwen geleden:

Op 20 mei 1628 bezocht deken Gasparus de Witte Bavel. De deken bezocht jaarlijks alle parochies in het dekenaat Breda om verslag te kunnen doen aan de Antwerpse bisschop. Bij dit bezoek kwam ook ons kerkhof ter sprake. In het verslag staat letterlijk (in het Latijn):

De caemiterio: Est septum occasione tumultuum aggerum instar, sed non habebat ostia vel heckens (doorgehaald stond: sive ligna torta) ad arcendum bestias a beo. Putatur violatum, licet non tempore huius pastoris.

Het is erg lastig hier een eenduidige vertaling van te geven, maar mogelijk staat er het volgende:

Over het kerkhof: Er is een afscheiding die lijkt op een verdedigingswal, maar er zijn geen poorten, hekken of draaibomen om de beesten er van af te houden. Waarschijnlijk zijn ze geschonden, maar niet ten tijde van de huidige pastoor.

Het ziet er dus naar uit dat 400 jaar geleden er nog geen hek of muur om het kerkhof (en de kerk) stond, maar alleen een aarden wal, waardoor het vee zomaar het kerkhof op kon lopen.

Anderhalve eeuw geleden:

In 1888 toen de nieuwe kerk gloednieuw was, bezocht Jacobus Craandijk ons dorp en hij vond het een heel fraai gebouw, maar ... *'t is vooreerst nog zoo regt niet in overeenstemming met het nederige dorpje, waaruit het in al den glans zijner nieuwhed en al de grootschheid zijner lijnen oprijst. Vrij wat minder pralend, maar veel meer een deel uitmakend van het dorp en het dorpsleven, is het oude, grijsgepleisterde kruiskerkje, dat op het hooge, ommuurde kerkhof in schaduw der linden, nevens de dorpsstraat te midden der bemoste daken, der welige hagen, der geschoren linden van Bavel ligt.*

Bij zijn reisverslag werd deze tekening afgedrukt, die een indrukwekkende muur

laat zien. Het ziet er naar uit dat deze muur ver buiten het perceel van het kerkhof stond, haast tot midden op de huidige Kerkstraat.

Heeft u een betere vertaling van de Latijnse tekst of verklaring voor de plaats van de muur?

Laat het ons weten.

Bidprentjes gezocht

Wat fijn dat we al zoveel bidprentjes hebben kunnen toevoegen aan onze database. Het digitaal archief van de op ons Kerkhof begravenen wordt zo steeds completer. Bij elk graf wordt immers de geboortedatum, datum van overlijden, foto van het graf en het bidprentje geplaatst.

Helaas missen we er nog **58**.

Welke dat zijn kunt zien in de bijlage van deze nieuwsbrief.

Heeft u een ontbrekend bidprentje of weet u bij wie we ervoor aan kunnen kloppen?

Neem contact op met onze secretaris Hans via info@kerkhofbavel.nl

Colofon

Nieuwsbrief 13, september 2024

Redactie

Jac van Gils
Liesbeth van Poeijer-Bosman

Stichting Kerkhof Bavel

Bestuur:

Jac van Gils (vz)
Hans van der Zanden (secr.)
Cris Schaap (penn.)
Erwin Leppens

Vrijwilligers:

Patrick Bosman
Jurgen van den Broek
Peter van Engelen
Henk van Gestel
Ben Hulshof
Toine Jansen
Frie Marcelis
Gerard Oomen
Liesbeth van Poeijer-Bosman

Bezoek onze Website

<https://www.kerkhofbavel.nl/>

en vind ons op Facebook

<https://www.facebook.com/Kerkhof-Bavel-104410621933074/>

 Kerkhof Bavel
Herengracht 10, 3721 XG Bavel

Contact

Neem contact met ons op via

✉ info@kerkhofbavel.nl

of

✉ voorzitter@kerkhofbavel.nl

penningmeester@kerkhofbavel.nl

Bidprentjes gezocht (overzicht 12 augustus 2024)

Elisabeth Johanna Theresia Maria (Elly) van der Avoort (†29 september 1953 Breda)

Pietronella Bastiaansen - Bastiaansen (†23 april 1927 Bavel)

Adriana Bastiaansen - Hereijgers (†1 oktober 1938 Bavel)

Cornelia Maria (Corry) Bastiaansen - Oomen (†28 oktober 1944 Nieuw-Ginneken)

Cornelia Maria Petronella Adriana (Samantha) Bastiaansen (†14 maart 1970 Breda)

Johannes Cornelis (Jan) Bastiaansen (†28 oktober 1944 Nieuw-Ginneken)

Lucia van den Blik - Hermus (†7 juli 1965 Breda)

Marinus Bouwens (†2 januari 1952 Nieuw-Ginneken)

Maria Catharina Elizabetha de Bruijn - van Rees (†20 april 1854 Breda)

Marie Antoinette Leopoldine de Bruijn (†11 december 1933 Ginneken)

Nicolaas Bruijns (†13 januari 1926 Bavel)

Cornelis van Chaam (†14 februari 1931 Ginneken en Bavel)

Maria Antonetta Elisabeth van Cooth - de Bruijn (†19 juli 1874 Breda)

Leopold Franciscus Willem van Cooth (†27 november 1880 Breda)

Maria Cornelia (Kee) Diepstraten - van Raak (†5 juni 1938 Bavel)

Johanna Francisca van Disseldorp - Gillis (†17 januari 1917 Bavel)

Anna Cornelia van Disseldorp - Rommens (†11 september 1922 Bavel)

Dingeman van Disseldorp (†18 augustus 1922 Bavel)

Johanna van Dun - Diepstraten (†28 januari 1933 Ginneken)

Hendrikus Antonius van Dun (†11 februari 1928 Ginneken en Bavel)

Cornelis Antonius van Gestel (†18 februari 1926 Ginneken en Bavel)

Catharina Graumans - Spapen (†12 april 1969 Breda)

Maria van den Hoever - van den Broek (†18 augustus 1941 Ginneken en Bavel)

Joannes Huybregts (†13 april 1914 Ginneken en Bavel)

Leonard Karel Marie Ingen Housz (†11 mei 1950 Breda)

Emelie Jacoba Adèle Marie IngenHousz - de Bruijn (†4 november 1913 Breda)

Bonaventura Johannes Maria IngenHousz (†15 juni 1922 Princenhage)

Emilie Antoinette Petronella Marie IngenHousz (†20 februari 1914 Breda)

Willem IngenHousz (†28 maart 1932 Breda)

Elisabeth Adriana Janssen - van Loenhout (†16 februari 1947 Vught)

Cornelia Janssens - van Hooijdonk (†22 februari 1960 Breda)

Hendrik van Kaam (†22 december 1937 Ginneken en Bavel)
Adriana Kouwenberg (†11 september 1917 Bavel)
Lucia van Loenhout - Romme (†24 december 1938 Bavel)
Adrianus van Loenhout (†16 april 1919 Bavel)
Petronella van Loenhout (†8 mei 1923 Bavel)
Maria Adriana Machielsen - Struijs (†26 april 1962 Leiden)
Elizabeth Maria Marijnissen - van Dongen (†16 januari 1945 Nieuw-Ginneken)
Allard Antonius Jacobus (Allard) Meeuwesen (†1 oktober 1971 Breda)
Cornelia Meeuwissen - Daniëls (†1 maart 1925 Ginneken en Bavel)
Adriana Cornelia Maria van Mierlo (†19 mei 1923 Wychen)
Johanna Maria Moelands - Severeijnen (†26 februari 1958 Nieuw-Ginneken)
Elisabeth Nelemans - Voeten (†1 juni 1954 Nieuw-Ginneken)
Johannes Noijen (†28 december 1947 Nieuw-Ginneken)
Gijsbrecht Johannes Nooijen (†23 augustus 1982)
Helena Catharina Oomen - Voermans (†3 april 1949 Nieuw-Ginneken)
Antonius Oomen (†16 augustus 1901 Bavel)
Arnout Hendrik van Rees (†28 april 1866 Breda)
Jacobus Johannes van Riel (†5 april 1920 Bavel)
Onze Eerste Lieweling van Riel (†19 september 1955 Nieuw-Ginneken)
Johannes Cornelis Marie Rombouts (†30 augustus 1972)
Henricus Rops (†4 juli 1930 Ginneken en Bavel)
Elisabeth Schaerlaeckens - Jillings (†7 oktober 1954 Breda)
Cornelia Stevens - Vriens (†1 maart 1939 Bavel)
Cornelis Stevens (†1 januari 1949 Nieuw-Ginneken)
Elisabeth Petronella (Beth) VanderWesten - Nooijen (†2 maart 1952 Nieuw-Ginneken)
Hendrik Andries Verouden (†1 mei 1945 Nieuw-Ginneken)
Cornelis Verschuren (†9 april 1947 Overloon)